

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi/Received: 25.03.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 09.11.2021

DOI: 10.17155/omuspd.903041

ZORUNLU GÖÇMEN GRUPLARIN TOPLUMSAL VE SPOR AKTİVİTELERİNDE SOSYAL UYUM VE ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK ALGISI: SAMSUN İLİ ÖRNEĞİ

Soner ÇANKAYA^{1*}

Betül TOZLU¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, zorunlu göçmen grupların toplumsal ve spor aktiviteleri neticesinde, sosyal uyum ve çok kültürlülük algılarının incelenmesidir. Çalışma grubu, Samsun ilinde ikamet eden 12-25 yaş grubu mülteci öğrenci ve sivillerden oluşmaktadır. Çalışmada, deney grubundaki katılımcılara sportif faaliyet öncesi uygulanan “Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği” (SUKDO) ve “Çok kültürlülük Algı Ölçeği” (ÇAÖ) toplam puanları arasında zayıf; faaliyet sonrasında ise orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Sportif faaliyetle, SUKDO açısından kritik ve sorun kategorisindeki kişilerin yaklaşık %50’sinin normalleşme kategorisine, ÇAÖ ise, düşük kategorideki 23 kişiden 5’i, orta durumdaki 105 kişiden 12’si yüksek kategoriye geçtiği belirlenmiştir. Dolayısıyla, bu çalışma bulgularına göre bir toplumsal değişim süreci yaşayan zorunlu göçmen grupların spor faaliyetlerine katılımlarının sosyal ilişkilerin temelini oluşturan çok kültürlü toplumlarda sosyal uyumun sağlanmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çok kültürlülük, göç, sosyal uyum, spor sosyolojisi

SOCIAL ADAPTATION AND MULTICULTURALISM PERCEPTION OF FORCED MIGRATION GROUPS IN SOCIAL AND SPORTING ACTIVITIES: SAMSUN PROVINCE SAMPLE

ABSTRACT

The aim of this study is to analyse the social adaptation and multiculturalism perceptions of forced immigrant groups as a result of social and sport activities. The study group consists of 12-25 age group refugee students and civilians residing in the province of Samsun. In the study, weak positive association was found between pre-sport activity “Social Adaptation Self-Assessment Scale” (SASAS) and “Multiculturalism Perception Scale” (MPS) total scores of the participants in the experimental group, while a moderate positive association was found after sport activity. It was found that with sport activity, about 50% of the individuals in the critical and problem category transferred to normalization category, while 5 of the 23 individuals in the low category and 12 of the 105 individuals in the moderate category transferred to high category. Therefore, it can be said that participation of forced immigrant groups, which are going through a process of social change, in sport activities contributes to social adaptation in multicultural societies according to the results of the present study.

Keywords: Multiculturalism, migration, social adaptation, sport, sport sociology

*Yazışmadan Sorumlu Yazar: Soner ÇANKAYA, sonercankaya@gmail.com

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

GİRİŐ

Dünyanın tek rasyonel varlığı olan insan, yaşamak için kendisini ifade edebileceği topluluklar içerisinde yer bulmak ister, sosyal bir varlık olmasının doğurduğu bu sebep; toplulukların birlik ve beraberlik içerisinde yaşamasını zorunlu kılmıştır. Bu birlik ve beraberlik ile savunmasız olan birey kendisini güvende hissetmektedir. Bir arada yaşamayı sürdüren insanların oluşturdukları bu topluluklar beraberinde toplum bilimi olan sosyolojinin ana konusunu oluşturmuşlardır. Sosyolojinin ana konusu olan ve insanların oluşturduğu toplum ve toplulukların özellikleri arasında belkide en önemli husus toplumların ortak bir coğrafyayı paylaşıyor olmasıdır. Ortak bir kültürü ve topluluğu oluşturan insanlar zorunlu olarak yaşadıkları coğrafyayı, beraberinde bireysel ve sosyal hayatlarını paylaştıkları ülkelerinden ayrılıp farklı bir ülkede hayatlarını sürdürmek zorunda kalabilmektedirler. Beşeriyet tarihine dek eski olan göç durumlarına sebep olan sosyal hareketlilik ve beraberinde doğurduğu “sosyal uyum ve çok kültürlülük” algısı toplu olarak hayatlarını sürdürmek zorunda kalan farklı toplumların ihtiyaçlarına cevap arayacak nitelikte olması gerekecektir.

Nisan 2011’de yaşanan Suriye’deki iç savaş sonucunda, yaşadığı coğrafya da “ben kimim?” sorusuna cevap arayan ve bir gruba dâhil olan bireyler, başka bir coğrafyaya sürüklenirken beraberinde dillerini, dinlerini, ırklarını, kültürlerini ve en önemlisi hayallerini de götürürken artık “biz kimiz?” sorusuna cevap arayan, yeni karşılaştıkları ve aşına olmadıkları toplumda kendilerine bir yer bulma, toplumsal kabul ve uyum sürecinin içerisinde bulmuşlardır. Suriyeli iken, Suriyeli mülteciye dönüşen bu toplumsal hareketlilik içerisinde kazanılan yeni kimlik “Suriyeli mülteci” olmuştur. Geçici koruma statüsünde bulunan mülteciler, yaşadıkları toplumsal hareketlilik ile toplumda yer edinme, kabul görme gibi zorluklar yaşamaya başlarken diğer yandan kendi kültürlerini kaybetme ve gelecek kuşakların “kayıp kuşak” yok olması kaygısına düşmüşlerdir. Derin yaralar almış olan bir toplum hayatta kalmak ve kayıp kuşaklarını korumak adına, ortak yaşam içerisinde, yerel halk ile iletişim ve etkileşim halinde olmak durumundadır. Her iki kültürün dillerinin, kültürlerinin farklı oldukları göz önüne alındığında sorunlar her iki toplum açısından azımsanamayacak kadar ciddi boyuttadır. Toplumları bir araya getiren değerlere baktığımızda; ortak çıkar ve amaçlar, din, dil, kültür ve ortak değerler olduğunu görüyoruz. Eski dönemlerden beri değişik kültürleri yahut toplumları bir araya toplayan, birleştiren, bütünleştiren en kuvvetli bağlardan birinin de spor olgusu olduğunu görmekteyiz.

Çok kültürlü toplumları bir araya getiren spor sosyolojisi, sporu toplumsal ve grupların oluşturduğu bir olay olarak kabul ederek, sporla ilişkisi bulunan sosyal ve kültürel yapı, doku, kurum ve gruplar üzerine odaklanan”, sosyolojinin bir alt dalıdır (Dever, 2015). Spor

sosyolojisi alanı üzerine gerçekleştirilen bu araştırma bir toplumsal değişim sũreci yaşayan mũltecilerin “sosyal uyum ve çok kũltũrlũlũk algılarında”, “sporun” sosyal ilişkilerin temelini oluşturan farklı toplumlarda uyumun sağlanmasına katkı sağlayacağı dũřũnũlmesi ũzerinedir.

Spor ve gũ karşılıklı olarak birbirlerini destekleyen iki ũnemli toplumsal olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor ve gũ alanında meydana gelen gelişmeler farklı sonuçlara yol açmaktadır. Gũ hareketleri yaşam standardı, coğrafi koşulları, eğitim, sağlık vb. durumların iyi olduğu yerleşim yerlerine doğru gerçekleşmekteyken bir mũddet sonra gũe maruz kalan bũlgedeki toplumda çeşitli sorunlar meydana gelmektedir. Sportif faaliyetlere katılımın artmasıyla beraber sosyo – kũltũrel kalkınmayı geliştireceğinden gũ ile neden olan sosyal uyum, çok kũltũrlũlũk algısı, kaygı, davranış ve tutumlar vb. gibi gerekçeler kendiliğinden ortadan kalkacak ya da en aza indirgenmesi araştırma açısından ũnemli bir husustur. Bu anlamda spor, gũ’ ũn olumsuz etkilerini yok edecek potansiyele sahiptir.

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, zorunlu gũmen grupların toplumsal ve spor aktiviteleri neticesinde, sosyal uyum ve çok kũltũrlũlũk algılarının incelenmesidir. Bu konu çerçevesinde araştırmanın kapsamını, zorunlu gũmen grupların demografik ۆzelliklerinin, (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, spor faaliyetlerine katılımları, branşları, spor yapma sũreleri gibi durumları), toplumsal ve bireysel ۆzelliklerinin (sosyal uyum, sosyal işlevsellik, depresyon, çok kũltũrlũlũk, tarihsel davranış kalıpları, davranışlar, normlar, sosyal değerler, iletişim Őekilleri, dil, inançlar ve etkileşim biçimleri) tespit edilmesi oluşturmaktadır.

YũNTEM

Araştırma Grubu (Evren-ũrneklem)

Araştırma yaş aralığı 12-25 olan 132’si kadın (%53,2) ve 116’sı erkek (%46,8) olmak ۆzere toplam 248 (%100) mũlteci katılmıştır. Çalışmada zorunlu gũmen bireylerin %60,1’inin deney grubuna dahil edildiği, %12,9’unun evli ve ocuk sahibi, %33,9’unun spor yaptığı, %58,5’inin lise mezunu ve %75’inin orta gelirli aile yapısına sahiptir.

Veri Toplama Araçları: Zorunlu gũmen grupların toplumsal ve spor aktivitelerini belirlemek amacıyla, çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulmuş “demografik form” ile Akkaya ve diğerlerinin (2008) geliştirdiği, “Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme ۆleęi” (SUKDO), (Ayaz, 2016: 15), aracılığıyla geçerlilik ve gũvenilirlik çalışması yapılan “ok kũltũrlũlũk Algı ۆleęi” (Aũ) kullanılmıştır. “Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme ۆleęi” (SUKDO) 21 maddeden oluşmaktadır, 1. ve 2. maddelerinden biri meslek durumuna gũre yanıtlanır ve her kişi toplam 0-3 aralığında değerlendirilen 20 maddeye cevap verir. Her bir maddenin puanı toplanarak toplam değere ulaşılır. ۆleęin puan aralığı 0-60 arasındadır. Kişinin normal bir sosyal işlevsellike sahip

olması için en az 35 puan alması gerekli görülmektedir. Kişinin 25 puanın altında bir puan alması durumunda ise, sosyal işlevselliğinde sorun olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmaya katılan kişilerin SUKDO leğinden aldığı toplam puan 0-24 arası ise sorun var, 25-35 arası ise kritik durumda, 36 ve üzeri bir puana sahip ise normal kategorisinde değerlendirilmiştir. “ok kültürlülük Algı leği” (A) ile en az 25, en fazla 125 puan alınabilmektedir. Katılımcıların ok Kültürlülük Algılarına yönelik yüksek eğilimi (pozitif yönlü) ve düşük eğilimi (negatif yönlü) temsil eden ifadelere verdikleri cevaplara karşılık gelen puanlar kodlanmıştır. Gönüllü katılımcıların çok kültürlülüğe yönelik yüksek eğilimini temsil eden ifadelere verdikleri cevaplar “tamamen katılıyorum”dan “hiç katılmıyorum”a doğru 5’ten 1’e; düşük eğilimini temsil eden ifadelere verdikleri cevaplar ise “hiç katılmıyorum”dan “tamamen katılıyorum”a doğru 1’den 5’e doğru puanlanmıştır. Puanlamada katılımcıların çok kültürlülük algı durumu ölçek maddelerine verdikleri cevaplardan aldıkları puan toplamı “25-87” ise “düşük”, “88-110” ise “orta”, “111-120” ise “yüksek” düzeyde olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması/İşlem Yolu: Őubat 2019 - Haziran 2019 eğitim ğretim güz yarıyılında, Samsun ilin ’de ikamet eden zorunlu göçmen gruplar (mülteciler) ile Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve BM. Mülteciler Yüksek Komiserliği Ankara Ofisi tarafından finanse edilen ‘Dş Bahçesi’ Projesin de yer alan 6 okulda öğrenimine devam eden mülteci ğrenci ve kişilerden oluşmaktadır (Ondokuz Mayıs niversitesinden 12 hafta süre ile her bir okula 2 masa tenisi antrenörü gönderilerek mültecilerin haftada 1 saat masa tenisi yapmasına (deney grubu) imkn sağlanmış olunacaktır).

Verilerin Analizi: Araştırmada elde edilen verilere uygulanacak olan testlerin seğimi öncesinde hata terimlerinin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol etmek amacı ile Shapiro-Wilk normallik testi uygulanmıştır ($P>0.05$). Zorunlu göçmen bireylerin (mültecilerin) sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için kullanılan demografik formu ile elde edilen verilerin incelenmesinde tanımlayıcı istatistik yöntemlerinden yüzde/frekans değerleri hesaplanmıştır. Çalışmada, sportif aktivite öncesi ve sonrasında zorunlu göçmen bireylere uygulanan çok kültürlülük Algı ve Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme leklerinden elde edilen toplam puanların, bireylerin dhil olduğu araştırma grubu (kontrol-deney), cinsiyeti, medeni durumu, ocuk sahibi olma durumu, çalışma durumu, spor yapma durumu, eğitim durumu ve gelir düzeyi açısından farklılık gösterip göstermediği Tekrarlanan lml Varyans Analizi ile değerlendirilmiştir. Ölçeklerden alınan toplam puanlar arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Araştırma bulguları n (%),

ortalama ve standart sapma, medyan ve minimum-maksimum değerleri ile ifade edilmiş olup, bulgular $P<0,05$ önem seviyesinde anlamlı kabul edilmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalar SPSS 22.0 V. istatistik paket programda yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, zorunlu göçmen grupların demografik form, sosyal uyum ve çok kültürlülük algı olekleri puanlamaya dayalı dağılım düzeylerine ait bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Araştırma Grubu	n	%	Medeni Durum	n	%
Kontrol	99	39,9	Bekâr	216	87,1
Deney	149	60,1	Evli	32	12,9
Toplam	248	100,0	Toplam	248	100,0
Cinsiyet	n	%	alışma Durumu	n	%
Kadın	132	53,2	Evet	12	4,8
Erkek	116	46,8	Hayır	236	95,2
Toplam	248	100,0	Toplam	248	100,0
ocuk Durumu	n	%	Spor Yapma Durumu	n	%
Var	32	12,9	Evet	84	33,9
Yok	216	87,1	Hayır	164	66,1
Toplam	248	100,0	Toplam	248	100,0
Eğitim Durumu	n	%	Gelir Durumu	n	%
İlkokul	6	2,4	Düşük	57	23,0
Ortaokul	52	21,0	Orta	186	75,0
Lise	145	58,5	Yüksek	5	2,0
Üniversite	45	18,1	Toplam	248	100,0
Toplam	248	100,0			

Tablo 1’de zorunlu göçmen bireylerin %60,1’inin deney grubuna dahil edildiği, %12,9’ unun evli ve ocuk sahibi, %53,2’ sinin kadın, %33,9’ unun spor yaptığı, %58,5’ inin lise mezunu ve %75’inin orta gelirli aile yapısına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. SUKD puanlamaya dayalı dağılım tablosu

Kategori		n test		Son test		
		Kontrol	Deney	Kontrol	Deney	
SUKDO durumu	Sorun var	n	1	5	1	2
		%	1,0	3,3	1,0	1,4
Kritik durum		n	14	49	29	23
		%	14,1	32,9	29,3	15,4
Normal		n	84	95	69	124
		%	84,9	63,8	69,7	83,2
Toplam	n	99	149	99	149	

Çalışmanın başlangıcında (sportif faaliyet öncesi) n-test verileri deney grubunun %3,3 (5kişi) sorunlu kategorisinde iken sportif faaliyet sonucunda (12 hafta sonrası) son-test verileri %3,3 den %1,4 (2 kişi)’e düşmüştür. Benzer şekilde kritik durumdaki oran deney grubundaki %32,9 iken (49

kiři iken faaliyet sonrasında bu oran %32,9'dan %15,4'e (23 kiřiye) dūřmūřtır. Normalleřme de %63,8'dan (95 kiři) %83,2' e (124 kiři) ıkmıřtır (Tablo 2).

Tablo 3. AÖ puanlamaya dayalı dağılım tablosu

	Kategori		Ön test		Son test	
			Kontrol	Deney	Kontrol	Deney
CAÖ durumu	Dūřük	n	9	23	12	18
		%	9,1	15,4	12,1	12,1
	Orta	n	70	105	65	93
		%	70,7	70,5	65,7	62,4
	Yüksek	n	20	21	22	38
		%	20,2	14,1	22,2	25,5
Toplam	N	99	149	99	149	

Çalıřmanın bařlangıcında (sportif faaliyet öncesi) ön-test verileri deney grubunun %15,4 (23kiři) dūřük kategorisinde iken sportif faaliyet sonucunda (12 hafta sonrası) son-test verileri %15,4 den %12,1 (5 kiři) dūřmūřtır. Benzer řekilde orta kategorideki oran deney grubundaki %70,5 iken (105 kiři) iken faaliyet sonrasında bu oran %70,5 den %62,4'lere (93 kiři) dūřmūřtır. Yüksek kategoride de %14,1'lardan (21 kiři) 25,5'e (38 kiři) ıkmıřtır. Çalıřmanın bařlangıcında (sportif faaliyet öncesi) ön-test verileri kontrol grubunda %9,1 (9 kiři) dūřük kategorisinde iken 12 hafta sonrası son-test verileri %9,1 den %12,1 (3 kiři)'e yükselmiřtir. Benzer řekilde yüksek kategoride de %20,2'lardan (20 kiři) %22,2'e (22 kiři) ıkmıřtır (Tablo 3).

Çok kültürlülük Algı ve Sosyal Uyum Ölçeklerinin Demografik Özelliklerine Göre Farklılıklarına ait bulgular Tablo4-5'de yer almaktadır.

Tablo 4. Çok kültürlülük algı durumu için zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıklar

Değişkenler	Sportif Faaliyet ncesi		Sportif Faaliyet Sonrası	
	n	Ort. + S.S.	Ort. + S.S.	
Araştırma Grubu (AG)				
Kontrol	99	101,63±11,24	99,84±11,05	
Deney	149	97,93±11,56	101,85±11,75	
	<i>P-değeri</i>	<i>G için 0,499</i>	<i>Z için 0,193</i>	<i>G*Z için 0,001</i>
Medeni Durum (MD)				
Bekr	216	99,15±11,37	100,72±11,11	
Evli	32	101,16±12,77	101,10±11,58	
	<i>P-değeri</i>	<i>MD iin 0,654</i>	<i>Z iin 0,536</i>	<i>MD*Z iin 0,329</i>
Cinsiyet (C)				
Kadın	132	100,19±10,93	101,40±11,85	
Erkek	116	98,52±12,21	100,65±11,12	
	<i>P-değeri</i>	<i>C iin 0,319</i>	<i>Z iin 0,043</i>	<i>C*Z iin 0,577</i>
alışma Durumu (D)				
Evet	12	99,42±10,53	100,92±14,15	
Hayır	236	99,41±11,62	101,06±11,38	
	<i>P-değeri</i>	<i>D iin 0,982</i>	<i>Z iin 0,410</i>	<i>D*Z iin 0,969</i>
ocuk Durumu ()				
Var	32	102,06±8,27	100,88±8,44	
Yok	216	99,01±11,92	101,07±11,90	
	<i>P-değeri</i>	<i> iin 0,432</i>	<i>Z iin 0,720</i>	<i>*Z iin 0,183</i>
Spor Yapma Durumu (SY)				
Evet	84	96,23±12,67	106,44±11,30	
Hayır	164	101,04±10,61	98,29±10,61	
	<i>P-değeri</i>	<i>SY iin 0,193</i>	<i>Z iin <0,001</i>	<i>SY*Z iin <0,001</i>
Eğitim Durumu (ED)				
İlkokul	6	105,83±11,20	100,50±9,79	
Ortaokul	52	96,85±14,32	99,88±14,19	
Lise	145	99,90±10,53	101,79±10,18	
Üniversite	45	99,91±10,94	100,07±12,41	
	<i>P-değeri</i>	<i>ED için 0,366</i>	<i>Z için 0,967</i>	<i>ED*Z için 0,389</i>
Gelir Durumu (GD)				
Düşük	57	99,19±11,15	102,09±11,31	
Orta	186	99,34±11,71	100,58±11,54	
Yüksek	5	104,40±11,33	106,80±12,03	
	<i>P-değeri</i>	<i>GD için 0,401</i>	<i>Z için 0,285</i>	<i>GD*Z için 0,692</i>

Z: Ölüm zamanını; G*Z, MD*Z, C*Z, D*Z, *Z, SY*Z, ED*Z, GD*Z: İnteraksiyon etkilerini göstermektedir.

Zorunlu göçmen bireylerin araştırma grubu, cinsiyet durumuna ve spor yapma durumuna göre sportif faaliyet öncesi ve sonrası A toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken ($P<0,05$), medeni durumu, çalışma durumu, ocuk durumu, eğitim durumu ve gelir düzeyi durumlarına göre A toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4).

Tablo 5. Sosyal uyum kendini değerlendirme durumu için zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıklar

Değişkenler	Sportif Faaliyet ncesi		Sportif Faaliyet Sonrası	
	n	Ort. + S.S.	Ort. + S.S.	
Araştırma Grubu (AG)				
Kontrol	99	41,16±6,09	39,33±6,80	
Deney	149	37,48±6,51	41,96±7,32	
	<i>P-değeri</i>	<i>G için 0,480</i>	<i>Z için 0,004</i>	<i>G*Z için <0,001</i>
Medeni Durum (MD)				
Bekār	216	38,40±6,57	40,92±7,42	
Evli	32	42,63±5,49	40,88±5,80	
	<i>P-değeri</i>	<i>MD için 0,055</i>	<i>Z için 0,592</i>	<i>MD*Z için 0,003</i>
Cinsiyet (C)				
Kadın	132	38,98±6,22	41,04±6,87	
Erkek	116	38,91±7,00	40,77±7,62	
	<i>P-değeri</i>	<i>C için 0,812</i>	<i>Z için <0,001</i>	<i>C*Z iin 0,845</i>
Evet	12	40,83±7,21	40,92±6,83	
Hayır	236	38,85±9,56	40,91±7,25	
	<i>P-değeri</i>	<i>D iin 0,561</i>	<i>Z iin 0,344</i>	<i>D*Z iin 0,383</i>
ocuk Durumu ()				
Var	32	42,72±4,49	40,53±6,42	
Yok	216	38,39±6,67	40,97±7,34	
	<i>P-değeri</i>	<i> iin 0,074</i>	<i>Z iin 0,783</i>	<i>*Z iin 0,001</i>
Spor Yapma Durumu (SY)				
Evet	84	38,27±6,58	45,93±5,45	
Hayır	164	39,29±6,58	38,34±6,65	
	<i>P-değeri</i>	<i>SY iin 0,001</i>	<i>Z iin < 0,001</i>	<i>SY*Z iin 0,001</i>
Eğitim Durumu (ED)				
İlkokul	6	43,83±6,01	41,83±6,62	
Ortaokul	52	34,87±8,05	39,52±8,66	
Lise	145	39,37±5,49	41,79±6,51	
niversite	45	41,67±5,89	39,58±7,43	
	<i>P-değeri</i>	<i>ED iin 0,001</i>	<i>Z iin 0,384</i>	<i>ED*Z iin < 0,001</i>
Gelir Durumu (GD)				
Düşük	57	37,77±7,39	39,02±7,48	
Orta	186	39,28±6,37	41,41±7,11	
Yüksek	5	40,00±3,16	43,80±4,55	
	<i>P-değeri</i>	<i>GD için 0,060</i>	<i>Z için 0,048</i>	<i>GD*Z için 0,644</i>

Z: lim zamanını; G*Z, MD*Z, C*Z, D*Z, *Z, SY*Z, ED*Z, GD*Z: İnteraksiyon etkilerini göstermektedir.

Zorunlu göçmen bireylerin araştırma grubu, medeni durum, cinsiyet, ocuk, spor yapma, eğitim ve gelir durumuna göre sportif faaliyet öncesi ve sonrası SUKD toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken ($P<0,05$), alışma durumlarına göre SUKD toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 5).

Tablo 6. Çok kültürlülük algı durumu için kontrol grubundaki zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıklar

Değişkenler	Sportif Faaliyet ncesi		Sportif Faaliyet Sonrası	
	n	Ort. + S.S.	Ort. + S.S.	
Medeni Durum (MD)				
Bekâr	68	101,06±12,32	98,85±11,94	
Evli	31	102,87±8,44	102,00±8,56	
<i>P-değeri</i>		<i>MD için 0,250</i>	<i>Z için 0,169</i>	<i>MD*Z için 0,549</i>
Cinsiyet (C)				
Kadın	54	102,52±11,52	100,11±11,31	
Erkek	45	100,56±10,92	99,51±10,84	
<i>P-değeri</i>		<i>C için 0,524</i>	<i>Z için 0,098</i>	<i>C*Z için 0,511</i>
Çalışma Durumu (D)				
Evet	6	100,17±9,22	97,50±16,43	
Hayır	93	101,72±11,39	99,99±10,72	
<i>P-değeri</i>		<i>D iin 0,630</i>	<i>Z iin 0,311</i>	<i>D*Z iin 0,829</i>
ocuk Durumu ()				
Var	31	101,84±8,31	100,87±8,58	
Yok	68	101,53±12,40	99,37±12,03	
<i>P-değeri</i>		<i> iin 0,675</i>	<i>Z iin 0,162</i>	<i>*Z iin 0,592</i>
Spor Yapma Durumu (SY)				
Evet	5	91,00±7,84	90,80±7,79	
Hayır	94	102,19±11,14	100,32±11,02	
<i>P-değeri</i>		<i>SY iin 0,022</i>	<i>Z iin 0,661</i>	<i>SY*Z iin 0,723</i>
Eğitim Durumu (ED)				
İlkokul	6	105,83±11,20	100,50±9,79	
Ortaokul	17	103,71±10,60	98,88±10,74	
Lise	31	102,16±12,06	99,90±9,72	
niversite	45	99,91±10,94	100,07±12,41	
<i>P-değeri</i>		<i>ED iin 0,877</i>	<i>Z iin 0,025</i>	<i>ED*Z iin 0,273</i>
Gelir Durumu (GD)				
Dşk	24	101,33±9,52	100,46±12,10	
Orta	73	101,92±11,89	99,78±10,88	
Yüksek	2	94,50±2,12	94,50±0,71	
<i>P-değeri</i>		<i>GD için 0,672</i>	<i>Z için 0,696</i>	<i>GD*Z için 0,847</i>

Z: lim zamanını; G*Z, MD*Z, C*Z, D*Z, *Z, SY*Z, ED*Z, GD*Z: İnteraksiyon etkilerini göstermektedir.

Araştırmada, kontrol grubunda yer alan zorunlu göçmen bireylerin spor yapma ve eğitim durumları hariç demografik özelliklerine göre çok kültürlülük algı durumlarında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$). Kontrol grubundaki spor yapan zorunlu göçmen bireylerin zamana bağlı A toplam puanlarındaki kaybın spor yapmayanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 7. Sosyal uyum kendini değerlendirme durumu için kontrol grubundaki zorunlu gomen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıklar

Değişkenler	n	Sportif Faaliyet	Sportif Faaliyet	
		ncesi	Sonrası	
		Ort. + S.S.	Ort. + S.S.	
Medeni Durum (MD)				
Bekâr	68	40,15±6,75	38,59±7,10	
Evli	31	43,39±3,45	40,97±5,87	
<i>P-değeri</i>		<i>MD için 0,024</i>	<i>Z için 0,002</i>	<i>MD*Z için 0,494</i>
Cinsiyet (C)				
Kadın	54	41,19±5,44	39,52±6,13	
Erkek	45	41,13±6,85	39,11±7,60	
<i>P-değeri</i>		<i>C için 0,845</i>	<i>Z için 0,002</i>	<i>C*Z için 0,762</i>
alışma Durumu (D)				
Evet	6	44,17±5,42	39,33±7,47	
Hayır	93	40,97±6,10	39,33±6,80	
<i>P-değeri</i>		<i>D iin 0,514</i>	<i>Z iin 0,009</i>	<i>D*Z iin 0,189</i>
ocuk Durumu ()				
Var	31	42,68±4,56	40,23±6,28	
Yok	68	40,47±6,59	38,93±7,03	
<i>P-değeri</i>		<i> iin 0,163</i>	<i>Z iin 0,002</i>	<i>*Z iin 0,470</i>
Spor Yapma Durumu (SY)				
Evet	5	42,60±2,61	43,40±3,58	
Hayır	94	41,09±6,22	39,12±6,88	
<i>P-değeri</i>		<i>SY iin 0,276</i>	<i>Z iin 0,660</i>	<i>SY*Z iin 0,298</i>
Eğitim Durumu (ED)				
İlkokul	6	43,83±6,01	41,83±6,62	
Ortaokul	17	38,47±7,51	38,41±7,61	
Lise	31	41,39±5,31	39,00±5,49	
niversite	45	41,67±5,89	39,58±7,43	
<i>P-değeri</i>		<i>ED iin 0,388</i>	<i>Z iin 0,036</i>	<i>ED*Z iin 0,581</i>
Gelir Durumu (GD)				
Düşük	24	40,58±6,29	37,75±6,33	
Orta	73	41,37±6,13	39,82±7,00	
Yüksek	2	40,50±2,12	40,50±2,12	
<i>P-değeri</i>		<i>GD için 0,579</i>	<i>Z için 0,312</i>	<i>GD*Z için 0,580</i>

Z: Ölim zamanını; G*Z, MD*Z, C*Z, D*Z, *Z, SY*Z, ED*Z, GD*Z: İnteraksiyon etkilerini göstermektedir.

Çalışmada, 12 haftalık sportif aktiviteye katılmayan zorunlu göçmen bireylerin (kontrol grubu) medeni durum, cinsiyet, çalışma, ocuk ve eğitim durumlarına göre SUKD toplam puanlarında önemli bir düşüş olduğu tespit edilmiştir (P<0,05). Ancak, g dalgası başlamadan önce ki süreçte bir sportif aktiviteye katılmış olan bireylerin (5 kişi), g dalgasından sonra ki yerleştirildikleri İl'de (Samsun'da spor yapma\yapmama süresi) bir sportif aktiviteye katılmamış olan bireylerin SUKD toplam puanlarında, daha önce hiç spor yapmamış bireylere nazaran artış gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 7).

Tablo 8. Çok kültürlülük algı durumu için deney grubundaki zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıklar

Değişkenler	Sportif Faaliyet ncesi		Sportif Faaliyet Sonrası	
	n	Ort. + S.S.	Ort. + S.S.	
Medeni Durum (MD)				
Bekr	148	98,27±10,83	102,13±11,30	
Evli	1	48,00	61,00	
<i>P-değeri</i>		<i>MD için < 0,001</i>	<i>Z için 0,231</i>	<i>MD*Z için 0,515</i>
Cinsiyet (C)				
Kadın	78	98,58±10,26	102,29±12,20	
Erkek	71	97,23±12,86	101,37±11,31	
<i>P-değeri</i>		<i>C için 0,459</i>	<i>Z için 0,001</i>	<i>C*Z için 0,854</i>
Çalışma Durumu (D)				
Evet	6	98,67±12,55	104,33±11,94	
Hayır	143	97,90±11,56	101,75±11,77	
<i>P-değeri</i>		<i>D için 0,688</i>	<i>Z için 0,105</i>	<i>D*Z için 0,755</i>
ocuk Durumu ()				
Var	1	109,00	101,00	
Yok	148	97,86±11,56	101,86±11,79	
<i>P-değeri</i>		<i> iin 0,585</i>	<i>Z iin 0,775</i>	<i>*Z iin 0,393</i>
Spor Yapma Durumu (SY)				
Evet	79	96,56±12,87	107,43±10,78	
Hayır	70	99,49±9,72	95,56±9,44	
<i>P-değeri</i>		<i>SY iin 0,003</i>	<i>Z iin < 0,001</i>	<i>SY*Z iin < 0,001</i>
Eğitim Durumu (ED)				
Ortaokul	35	93,51±14,83	100,37±15,71	
Lise	114	99,29±10,04	102,31±10,28	
<i>P-değeri</i>		<i>ED için 0,032</i>	<i>Z için < 0,001</i>	<i>ED*Z için 0,155</i>
Gelir Durumu (GD)				
Düşük	33	97,64±12,10	103,27±10,73	
Orta	113	97,67±11,33	101,09±11,96	
Yüksek	3	111,00±9,54	115,00±6,08	
<i>P-değeri</i>		<i>GD için 0,040</i>	<i>Z için 0,129</i>	<i>GD*Z için 0,726</i>

*Z: Ölüm zamanını; G*Z, MD*Z, C*Z, D*Z, *Z, SY*Z, ED*Z, GD*Z: İnteraksiyon etkilerini göstermektedir.*

Deney grubundaki zorunlu göçmen bireylerin cinsiyet, spor yapma ve eğitim durumuna göre sportif faaliyet öncesi ve sonrası A toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken ($P < 0,05$), medeni durum, çalışma, ocuk ve gelir durumlarına göre A toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P > 0,05$; Tablo 8).

Tablo 9. Sosyal uyum kendini değerlendirme durumu için deney grubundaki zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıklar

Değişkenler	Sportif Faaliyet ncesi		Sportif Faaliyet Sonrası	
	n	Ort. + S.S.	Ort. + S.S.	
Medeni Durum (MD)				
Bekār	148	37,60±6,35	41,99±7,34	
Evli	1	19,00	38,00	
<i>P-değeri</i>		<i>MD için 0,050</i>	<i>Z için 0,003</i>	<i>MD*Z için 0,058</i>
Cinsiyet (C)				
Kadın	78	37,46±6,31	42,09±7,20	
Erkek	71	37,49±6,77	41,82±7,50	
<i>P-değeri</i>		<i>C iin 0,899</i>	<i>Z iin < 0,001</i>	<i>C*Z iin 0,811</i>
alışma Durumu ()				
Evet	6	37,50±7,64	42,50±6,38	
Hayır	143	37,48±6,49	41,94±7,37	
<i>P-değeri</i>		<i>D iin 0,903</i>	<i>Z iin 0,004</i>	<i>D*Z iin 0,867</i>
ocuk Durumu ()				
Var	1	44,00	50,00	
Yok	148	37,43±6,51	41,91±7,31	
<i>P-değeri</i>		<i> iin 0,206</i>	<i>Z iin 0,179</i>	<i>*Z iin 0,844</i>
Spor Yapma Durumu (SY)				
Evet	79	38,00±6,66	46,09±5,52	
Hayır	70	36,89±6,33	37,30±6,24	
<i>P-değeri</i>		<i>SY iin < 0,001</i>	<i>Z iin < 0,001</i>	<i>SY*Z iin < 0,001</i>
Eğitim Durumu (ED)				
Ortaokul	35	33,11±7,81	40,06±9,19	
Lise	114	38,82±5,43	42,54±6,58	
<i>P-değeri</i>		<i>ED iin < 0,001</i>	<i>Z iin < 0,001</i>	<i>ED*Z iin 0,030</i>
Gelir Durumu (GD)				
Düşük	33	35,73±7,55	39,94±8,19	
Orta	113	37,93±6,18	42,44±7,03	
Yüksek	3	39,67±4,16	46,00±4,58	
<i>P-değeri</i>		<i>GD için 0,075</i>	<i>Z için 0,002</i>	<i>GD*Z için 0,899</i>

Z: lim zamanını; G*Z, MD*Z, C*Z, D*Z, *Z, SY*Z, ED*Z, GD*Z: İnteraksiyon etkilerini göstermektedir.

Araştırmada 12 haftalık sportif aktiviteye katılan tüm gönüllü zorunlu göçmen bireylerin medeni durum, cinsiyet, çalışma durumu, spor yapma durumuna, eğitim ve gelir durumlarına göre SUKD toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken ($P < 0,05$), ocuk sahibi olma durumlarına göre SUKD toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P > 0,05$; Tablo 9).

Araştırmada ayrıca, sportif faaliyet öncesi deney grubundaki katılımcılara uygulanan A ve SUKD toplam puanları arasında zayıf pozitif bir ilişki ($r = 0,216$; $P < 0,001$) belirlenirken; sportif faaliyet sonrasında ise orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r = 0,563$; $P < 0,001$).

TARTIşMA

Araştırmada, katılımcıların sosyal uyum kendini değerlendirme leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu incelendiğinde; sportif faaliyetlere katılım sayesinde deney grubunda sorunlu kategorisinde yer alan 5 kişiden 3', kritik durumdaki 49 kişiden 26'sı normal kategoriye geçtiği belirlenmiştir. Sportif aktiviteye katılmayan kontrol grubundaki 15 kişi ise normal kategorisinden kritik duruma geçmiştir (Tablo 2). Ayrıca, bireylerin sosyal işlevsellik dzeyelerini değerlendirmeyi amaçlayan SUKD, mülteci bireylerin sosyal uyum algı durumlarının bir sportif faaliyete katılanlarda artış ve iyileşme gösterdiği istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Dolayısıyla, spor faaliyetlerinin mültecilerin sosyal uyum sürecinde olumlu etkisi olduğu söylenbilir.

Literatürde bu konu hakkında benzer sonuçları olan çalışmalar mevcuttur. (Uslu ve Hasırcı (1999), Bursa'da ortaöğretim kuruluşlarında öğrenimine devam eden öğrencilerle alakalı yaptıkları araştırmada, spor yapan öğrencilerin daha uyumlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır. şenduran (2006) alışmasında ise sporcu olan ve sporcu olmayan öğrencilerin genel uyum durumları değerlendirildiğinde sporcu öğrencilerin sporcu olmayanlara göre genel anlamda da kendisiyle ve çevresiyle daha uyumlu kişilik özelliklerine sahip oldukları ifade edilmektedir.

Araştırmada, katılımcıların çok kültürlülük algı leğine verdikleri cevaplardan puanlamaya dayalı dağılım tablosu incelendiğinde; sportif faaliyetlere katılım sayesinde deney grubunda düşük kategorisinde yer alan 23 kişiden 5'i orta kategoriye, orta kategorisindeki 105 kişiden 17'si yüksek kategoriye geçtiği belirlenmiştir. Sportif aktiviteye katılmayan kontrol grubundaki 3 kişi ise orta kategorisinden düşük kategori durumuna geçmiştir (Tablo 3). A toplam cevaplarına gönüllü mülteci bireylerin verdiği cevaplardan, sportif faaliyete katılmayan bireylerin ön-test\son-test ölçüm değerleri karşılaştırıldığında düşüş olduğu ve çok kltrllklerinde sorun olduğu grlmştir.

Yapılan literatür araştırmalarında çok kültürlülüğün spor faaliyetlerine etkisi üzerine çalışmalara rastlanılmamıştır. Benzer alışma olarak, Deveci (2010), Danimarka'da ikamet eden Türk ğrencilerin ilköğretimde yaşadığı güçlükler üzerine yaptığı çalışmaya göre, Türk ğrencilerin başarısının düşük olduğu ve güçlük çektikleri saptanmıştır.

Katılımcıların çok kültürlülük algı durumları için zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıkları incelendiğinde, spor faaliyetlerinin zorunlu göçmen bireylerin çok kültürlülük algı durumları üzerine etkisi olduğu söylenbilir (Tablo 4). Literatürde bu konu hakkında benzer sonuçları olan çalışmalar mevcuttur. şunu belirtmek gerekir ki, spor faaliyetleri ile çok kültürlülük algı durumları ile ilişkili bir araştırmaya

rastlanılmamıştır, bunun yanı sıra farklı içerikleri barındıran demografik özellikler ile çok kültürlülük ilişkisi üzerine çalışmalara rastlanılmıştır. zdemir ve Dil (2013), resmi liselerde görev yapan öğretmenlerin çok kültürlü eğitim tutumlarını ve öğretmenlerin çok kültürlü eğitim tutumlarının bazı demografik değişkenlerine göre fark gösterip göstermediğini incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet değişkeninin bir farka yol amadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Yazıcı ve ark. (2009), yapmış olduğu çalışmada araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Söz konusu çalışmada da katılımcıların çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Polat (2012), yine benzer bir tespit ortaya koymakta ve kıdemin etkisine değinmektedir. Ona göre de kıdem arttıkça, çok kültürlülüğe karşı tutumun olumsuzlaşması söz konusudur.

Katılımcıların sosyal uyum kendini değerlendirme durumu için zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine göre farklılıkları incelendiğinde mülteci bireylerin sportif faaliyetlere katılımın sosyal uyuma etkisi olduğu söylenebilir. Literatürde bu konu hakkında benzer sonuçları olan çalışmalar mevcuttur. Avcı (2003), lise ğrencilerinin toplumsal uyum düzeylerine etki eden faktörleri incelediği araştırmasında, Hacettepe Kişilik Envanterinin (HKE) sosyal uyum alt ölçeklerinden almış oldukları puanlara ilişkin ortalamalarında lise öğrenimine devam eden kızların bütün alt ölçeklerden aldıkları puanlarının erkeklerden anlamlı derecede yüksek olduğunu saptamıştır. Bunun yanı sıra Güçlü ve Yentür (2008), tarafından milli takım seviyesindeki 159 elit kadın sporcunun uyum seviyelerini ölçmek için HKE kullanarak gerçekleştirdikleri araştırmada kadın sporcuların sosyal uyum seviyelerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Tüm bunlara ilaveten Bayram (2013), “Düzenli Spor Yapmanın Islahevlerindeki ocuk ve Gençlerin Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri zerindeki Etkisi” çalışmasında ise ortaöğretime devam eden çalışma grubundaki çocukların sosyal uyum seviyelerinde 12 haftalık düzenli spor faaliyeti sonucunda pozitif yönde anlamlı farklılık olduğu çalışma çerçevesinde görülmüştür.

Yapılan bu çalışmada, spor faaliyetlerine katılımın sosyal işlevselliklerinde zorunlu göçmen bireylerin demografik özelliklerine nasıl önemli etkisi olduğunu sportif faaliyetlere katılmama durumda ciddi düşüşlerin yařandđını söyleyebiliriz. Çalışmada, g dalgası başlamadan önce ki süreçte bir sportif faaliyete katılmış olan bireylerin (5 kişi), g dalgasından sonra ki yerleştirildikleri İl’de (Samsun’da spor yapma\yapmama süresi) bir sportif aktiviteye katılmamış olan bireylerin SUKD toplam puanlarında, daha önce hiç spor yapmamış bireylere nazaran artış gösterdiği belirlenmiştir.

Kontrol grubunda yer alan zorunlu göçmen bireyler içerisinde g öncesi sportif aktivitelere katılanların g sonrası zamana bağlı A toplam puanlarındaki kaybın spor

yapmayanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6). Dahası, g dalgası başlamadan önce ki süreçte bir sportif aktiviteye katılmış olan bireylerin, g dalgasından sonra ki yerleştirildikleri İl’de bir sportif aktiviteye katılmamış olmasına rağmen SUKD toplam puanlarında az da olsa bir artış gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 7). Dolayısıyla bireylerin yaşamının herhangi bir döneminde sportif faaliyetlere katılım göstermesinin onların çok kültürlülük algı düzeylerinde ve sosyal uyum kendini değerlendirme durumlarında olumlu etki yaptığı söylenebilir.

Çalışmada düzenli sportif aktiviteye katılan tüm gönüllü zorunlu göçmen bireylerin A toplam puanları ve SUKD toplam puanlarında bir artış olduğu görülmektedir (Tablo 8-9). Dolayısıyla, zorunlu göçmen bireylerin bu tür aktivitelere katılımının sağlanması ile çok kültürlülük algı düzeylerinde bir iyileşme ve g ettikleri bölgede yaşayan topluma sosyal uyumlarının daha kolay ve iyi olabileceği belirlenmiştir.

Birçok uluslararası kuruluş mülteciler ile ilgili çeşitli görevler, faaliyetler ve sosyal sorumluluk projeleri yerine getirmektedir. Bu faaliyetlerin bir kısmı çocuklar ve gençlere yönelik olup onların zihinsel, ruhsal ve bedensel gelişimlerini sağlamak için etkinlikler düzenlenmektedir. Uluslararası spor kuruluşları seçkin, elit ve amatör sporculara yapmış oldukları faaliyetler ve projeler vasıtası ile çocuklara, gençlere özelliklede sporculara fırsat vererek, ülkesi olmayan insanlarla ilgili konulardaki farkındalığı artırmaktadır. Ülkemizde de bu farkındalık çalışmaları artmalıdır.

Bu farkındalık özellikle mültecilerin sportif hayatlarına dönme konusunda önemli rol oynamaktadır denilebilir. Bu noktada sporun mültecilerin problemlerini zmeye yönelik yepyeni ve tatmin edici bir yaşam şansı ve umut veren bir strateji olarak önemli bir unsur halini aldığı ifade edilir.

Yapılan araştırmalar sonucu mülteci krizine olumlu etki yaratabilecek mülteci sporcuların faaliyetlerine devam etme hakkının tanınması spor yapmayan bireylerin ise spora katılımlarının teşviki ve olanağının sağlanması gerekmektedir.

Mülteci sporcuların yanı sıra mültecilerin de toplumsallaşma sürecinde sporun önemini ve etkisini anlamalarını sağlamak ve buradan hareketle mültecilerin iç ve ders dışı zamanlarda sportif faaliyetlere yönelmeye teşvik etmek amaçlanmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye, Suriye’de devam eden savaştan en çok tesir altında kalan bölge ülkelerinden birisidir. Takribi dört milyon mülteciye ev sahipliği yapmakta olan Türkiye, G İdaresi Genel Müdürlüğünün kurulmasıyla beraberinde sosyal uyum mevzularında gerçekleştirilecek çalışmaları bu müdürlük altında yürütme kararı almıştır. Bununla birlikte 2019 yılında G

İdaresi Genel M¼d¼rl¼ğ¼n¼n internet sitesi aracılığıyla uyum faaliyetlerinin içeriği ve uyum kapsamında; Yabancı ile başvuru sahibinin veya uluslararası koruma stat¼s¼ sahibi kişilerin ¼lkemizde toplumla olan karşılıklı uyumlarını kolaylaştıracak etkinlikler yapmak gibi maddeleri içeriğinde barındıran kuruluş, gerçekleştirilecek faaliyetleri açıklanmıştır. Ancak, geçen s¼re içerisinde toplumsal ve sosyal uyum bazlı çalışmaların ve faaliyetlerin gerçekleşmemiş olması içinde bulunulan kritik durumu ifade etmektedir. Bunun yanı sıra Samsun ili içerisinde gerçekleşen ve bu tez çalışması ile de çok k¼lt¼rl¼l¼k algı d¼zeyleri ile sosyal uyum durumları bakımından spor faaliyetlerine katılım konusunda katkı sağlanan, Samsun İl Milli Eğitim M¼d¼rl¼ę¼ tarafından hazırlanan, BM M¼lteciiler Y¼ksek Komiserliği Ankara Ofisi tarafından finanse edilen ‘D¼ř Bahçesi’ Projesi ile m¼lteci, T¼rk ¼ęrenci ve her iki grup mensubu anne ebeveynleri olmak ¼zere toplamda 3 bin ¼zerinde faydalanıcıya ulaşılması hedeflenen bir proje gerçekleştirilmiştir. Bu proje Samsun’da yaşayan mahalli toplum ve m¼lteciiler açısından toplumsal bağlamda sosyal uyum çalışması açısından ¼rnek bir projedir.

Toplulukların istikrarlı bir biçimde varlıklarını devam ettirebilmesi o ev sahibi toplumun içinde barındırdığı bireylerin kendileriyle ve toplumla olan sağlıklı sosyal uyumlarına bağlıdır. Bu konuyla ilişkili ¼lkemizde Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çok sayıda “Spor yoluyla sosyal uyum” projeleri vardır. Bu çalışmada da, zorunlu g¼men grupların demografik ¼zelliklerine g¼re spor faaliyetlerine katılım g¼steren deney grubundaki g¼n¼ll¼ m¼lteciilerin sosyal uyum ¼leklerinden sosyal işlevsellik puanında anlamlı farklılık g¼zlemlenmiřtir.

Sporla başarıya ulaşmak, kurallara uymak ile m¼mk¼nd¼r. Spor belirli kurallar çerçevesinde yapılır buna paralel olarak spor faaliyetlerine katılım g¼steren m¼lteciilerin toplumsal kurallara uyma becerilerinin fazla olduğu belirlenmiştir. Spor yapma durumlarına g¼re zamana bağlı olarak toplam puanlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Sosyal uyum çalışmaları, d¼nyanın herhangi bir yerinde farklılıklar g¼sterebilir. ¼lkeler arası çeşitlilik, şehirden şehire ve hem de aynı şehir içinde farklı mahallelerde bile ayrımlı dinamikleri barındırır. Bu y¼nelim ile gerçekleştirilecek sosyal uyum faaliyetlerinde yerele yetki devri yapılması aşamaların en kritik noktasıdır. Bu gaye ile ayrımlı dinamikler barındıran b¼lgelere, gereksinim duyulan bir yaklaşımla ulaşılması m¼mk¼n kılınacaktır. Mahallinin yetkilendirilmesi kadar, mahalli çalışmalar gerçekleştirecek olan b¼t¼n kurum ve kuruluşların s¼re içerisine dâhil edilmesi, bu kurum ve kuruluşlar arasında ortaklaşa çalışmalar yapabilecek bir yapının kurulması ¼nemli bir husustur. Mahalli faaliyet g¼steren kurumlar arasında STK’lar ve belediyeler en ¼nemli d¼zenleyicilerdir. Zorunlu g¼men

grupların sosyal uyum süreci merkezi yönetimin desteği ve mahalli faaliyet gösteren yapıların yürütücülüğünde gerçekleşmelidir. Üniversitelerin bu sürece dhil edilmesi ise nasıl bir süreç izlenildiğinin akademik olarak ifade edilmesi bakımından önemlidir. Bu idare biçimiyle hem merkezi yönetim sürecin idarecisi olmaya devam edecek, hem idari kurum ve kuruluşlar alanı bilen odaklar olarak sürece dhil olacak hem de niversiteler sürecin bir parçası yapılarak süreç yakından ve kontrollü olarak izlenmiş olacaktır.

Sosyal uyum faaliyetleri kapsamında en önemli başlıklarından bir tanesi karşılıklılık ilkesidir. Sosyal uyum çerçevesinde ev sahibi topluluk ile zorunlu göçmenler arasında gerçekleştirilecek bir süreçtir. Sürecin karşı karşıya kaldığı grup ev sahibi toplum ve zorunlu göçmenlerdir. Bu nedenle gerçekleştirilecek çalışmaların erevesi ev sahibi toplumu da içine alması gerekmektedir. Zorunlu göçmenler konusunda yapılan çalışmaların içeriğinde, çalışmamızda kullandığımız gibi, zorunlu göçmenler ve ev sahibi toplum denilerek tanımlanan gruplar homojen topluluklardır. Zorunlu göçmenler derken içinde topluluğun tamamıyla iradesi dışında gelişmiş, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korkmuş gerçekleşen iç savaş dolayısıyla ülkesinin korumasından yararlanamayan, ayrımlı dil, din ve etnik kökenden gelen mülteciler grupları tanımlamaktayız. Bu durum ev sahibi toplum içinde geçerlidir. Bu durumun ancak karşılıklılık ilkesi ile idame ettirmek ve her topluluğa yönelik ayrımlı araçlar uygulanarak, sosyal uyumun gerçekleştirilmesi muhtemel olacaktır.

Sosyal uyum mevzusunda gerekli yeterliliğe sahip kamu görevlileri tarafından yönetilmesi gereken bu süreç, siyasi partilerin seçim söylemi yapılamayacak kadar önemli ve hassas bir konudur. Zorunlu göçmen konusuna siyaset üstü bir yaklaşımla yaklaşılmalıdır çünkü halkı yaklaşımlar kısa vadede olumlu sonuç doğurmuş gibi gözükse de uzun vadede toplum yararına olmayacaktır.

Araştırmanın üzerinde durduğu bir diğer alan ise çok kültürlülük algısıdır. Çok kültürlülük kavramının zorunlu göçmenler üzerinde teorik düzeyde anlaşılabilir tarzının pratik alanında karşılaştığı problemlerin ortaya konulması ve ülkemizde ayrımlı çok kültürlülük söylemlerine toplumsal ve spor faaliyetlerine katılım açısından analiz edilmiştir. Teorik anlamda çok kültürlülük algısı, ulus-devleti yenilemeyi amaçlarken, pratik alanında sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar içerisinde ulus-devletin sınırlarının ve meşruyetinin sorgulanması, ayrımlılıkların aidiyetliklerinin aşırı vurgulanması yer almaktadır. Çok kültürlülük gerek politik bir proje gerekse de teorik olarak bir toplumsal değişimin sonucudur.

Türkiye'deki çok kültürlülük algısının zorunlu göçmenler ve ev sahibi topluluk üzerindeki etkisinin irdelendiği bu çalışmada, teorik anlamda çok kültürlülük algısının sportif faaliyetlere katılım sonucu toplu durumsal gelişmelerle birebir ilişki düzeyinin ortaya

konulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, bu makalenin en önemli sonucu, Samsun'daki çok kültürlülük algı tartışmalarının her iki topluluğun sahip olduğu kültürel, etnik, dilsel vb. potansiyeli göz ardı etmemesidir. Bu noktada spor, çok kültürlülüğü içerisinde barındıran toplumlari birbirine yakınlaştırması ve birleştirmesi bakımından toplumsal bir kurum olma özelliği taşımaktadır. Bu noktada özellikle sporun kişinin fiziki ve ruh sağlığı da göz önünde bulundurularak toplumsal boyutta olumlu etki yaratması bakımından özellikle zorunlu göçmenler açısından faydalı ve etkili olacağı ihtimali bulundurulmaktadır. Zorunlu göçmenlerin ve g edilen ev sahibi toplumun en önemli sorunlarından birisi de toplumsallaşma sürecidir. Sportif faaliyete katılım gösteren mülteci bireylerin toplumsallaşma surecinde g edilen ev sahibi toplumda bulunan bireyler ile karşılıklılık ilkesi çerçevesinde birbirlerinin gelenek, görenek ve kültürünü benimsemesi açısından olumlu bir ilişki yaratmıştır. Bahsedilen bu etkenlerden dolayı görülüyor ki genel anlamda toplumsal olarak spor ve toplumsallaşma süreci çok kültürlülük algı durumları arasında karşılıklı etkileşim söz konusu olduğu bu çalışma ile ortaya konmuştur. Bu alışma ile çok kültürlülük algısının Samsun'daki görünümü, yapısal özgüllükler çerçevesinde ele alındığı takdirde anlamlı olunacağı ortaya konmuştur. Bu bağlamda, sportif faaliyetlere katılımın çok kültürlülük algısı ile ilgili gelecekte yapılabilecek akademik, fikirsel ve politik tartışmalar toplu durumsal gelişmeler ile ilişki düzeyi ön planda tutulmak şartıyla ele alınmasını gerektirmektedir.

Bu çalışmanın sonucunda, zorunlu göçmen gruplarının sosyal uyumu açısından bazı nerileri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

Spor özellikle ev sahibi toplumdaki ve mülteci gruplardaki sosyal kaynaşma ve dayanışmanın sağlanması bakımından çok önemlidir. Bu sebeple, eğitim sisteminde spora daha fazla yer verilmeli sporun daha geniş genç kuşaklara ve ayrımlı gruplara yayılması için gerekli önlemler alınmalıdır. Uyum problemi olan mülteci öğrenciler okul rehberlik servisleri tarafından belirlenerek, bu sorunların aşılması ve bireyin içinde bulunduğu sosyal yapıya entegre olması için ğretmen, okul rehberlik hizmetleri ve aile birlikte çalışmalıdır. Öğretmenlerin, yöneticilerin, rehber öğretmenlerin iç birliği içerisinde çalışarak çok kültürlü ve sosyal uyuma dayalı eğitim programlarını zenginleştirip, zorunlu göçmen bireylerin ve ev sahibi topluluğunda bulunan bireylerin sosyalleşebilecekleri bir ortam oluşturmaları sağlanabilir.

Yerel yönetimler, niversiteler ve STK'ların iç birliği ile zorunlu göçmen grupların spor faaliyetlerine katılması sağlanarak ayrımlı kültürlerle kaynaşmaları sağlanmalıdır. Böylelikle birbiriyle çatışmayan daha uyumlu bir toplum oluşmasına katkı sağlanmalıdır.

Bugüne kadar elde edilen tecrübeler ve uygulanan siyaset göstermiştir ki bir topluğun içerisinde yer edinmiş olan insanlar farklılıklarını, ötekileştirilmeden yaşayabilmelerine olanak sağlanmalı, ortak noktalarda buluşulabilecek karşılıklı hoşgörüyeye ve anlayışa sahip olmalıdırlar. Siyaset yapıcılar da toplumun genel uyumunu bozmadan, toplumun genelini kucaklayacak düşüncede olmalı, buna uygun demokratik, eşitlikçi ve özgürlükçü çözüm yolları bulunmalıdır. Kültürel farklılığı olan çok kültürlü gruplar veya fertleri arasında ortaya çıkan problemlerin çözümünde her iki tarafı da eşit kabul edecek, yeni problemler yaratmadan yalnızca sorunun çözümüne odaklanmış araçlar bulunmaya çalışılmalıdır. Önerilere rağmen çözüme ulaşılmaz ve uyuşmazlık olursa ulusal ve uluslararası düzeyde kabul görmüş genel ve hukuka uygun ilkeler çerçevesinde, tarafların ekonomik, siyasi, askeri güçleri hesaba katılmadan problemler çözülmeye çalışılmalıdır.

Çok kültürlü toplumlarda en önemli hususlardan biri eğitim konusudur. Eğitim, devletin belirlediği eğitim politikaları ve müfredatıyla okullarda yaygınlaşacak fakat öncelikle eğitimcilerin çok kültürlülük farkındalık ve bilinçlilik düzeyleri ile hayata geçebilecektir. Çok kültürlü toplumda sportif faaliyetlerin önemi yadsınamaz düzeyde önemlidir ve her fert bu hakka eşit şekilde ulaşmalıdır. Spor; birlik ve beraberliği sağlamada hem de sağlıklı bireylerin ortaya çıkmasında etkili olduğundan çok kültürlülük ile spor arasında doğrusal bir ilişki olduğu söylenebilir. Çalışma açısından önemi vurgulanan spor faaliyetlerinin mültecilerin çok kültürlülük algılarındaki etkisi bu doğrultuda da çalışmayı destekler niteliktedir.

Spor sosyolojisi alanı üzerine hazırlanan bu makale araştırması, bir toplumsal değişim süreci yaşayan zorunlu göçmen grupların “sosyal uyum ve çok kültürlülük algılarında”, “spor” faaliyetlerine katılımın” sosyal ilişkilerin temelini oluşturan çok kültürlü toplumlarda sosyal uyumun sağlanmasına katkı sağlayacağı ortaya koymuştur. Sporu, sadece fiziksel başarı olarak değil belirli bir toplumsal ve kültürel ortamda yaşayan bireylerin duygu ve fikirleriyle deneyimledikleri bir sosyal olgu olarak kabul edilmesi “çok kültürlü toplumları bir araya nasıl getirilebilir ve sosyal uyumu nasıl yakalayabilir?” sorusunun cevabı olmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makalenin yazarları arasında, çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmanın Dizaynı: SÇ; BT

Verilerin Toplanması: BT

İstatistiksel Analiz: SÇ

Makalenin Hazırlanması: SÇ; BT

KAYNAKLAR

- Akkaya, C., Sarandöl, A., Danacı, A., Sivrioğlu, Y., Kaya, E., Kırılı, S. (2008). Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği (SUKDÖ). Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenilirliği. Türk Psikiyatri Dergisi, 19(3), 292-299.
- Avcı, M. (2003). Lise Öğrencilerinin Toplumsal Uyum Düzeylerine Etki Eden Toplumsal Nedenler: Erzurum İli Merkez Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ayaz, M F. (2016). Çok Kültürlülük Algı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik alışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(57), 463- 471.
- Bayram, L. (2013). Düzenli Spor Yapmanın İslahevlerindeki Çocuk ve Gençlerin Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri Üzerindeki Etkisi. Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Deveci, A. (2010). Danimarka'da (Odense'de) Yaşayan Türklerin İlköğretimde Yaşadıkları Eğitsel ve Yönetmel Sorunlar. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Dever, A. (2015). Spor Sosyolojisi. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Güçlü, M. ve Yentürk, J. (2008). Milli Takım Düzeyindeki Elit Bayan Sporcuların Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri ile Bedenlerini Algılama Düzeylerinin Karşılaştırılması. Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi; VI (4), 183-192.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Evi.
- Özdemir, M. ve Dil, K. (2013). Öğretmenlerin Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutumları: ankırı İli Örneği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 46(2), 215-232.
- Polat, S. (2012). Okul Müdürlerinin Çok kültürlülüğe İlişkin Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (42), 334-343.
- Şenduran, F. (2006). Askeri Liselerde Sporcu Öğrenciler ile Sporcu Olmayan Öğrencilerin Problem özebilme, Strese Karşı Koyabilme, Uyum Becerileri ve Başarı Düzeyleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uslu, A. ve Hasırcı, S. (2003). Lise ve Dengi Okullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Derslerinin Sosyal Uyum Düzeyine Etkilerinin Araştırılması. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(4), 25-31.
- Yazıcı, S. ve Başol, G. & Toprak, G. (2009). Öğretmenlerin Çokkültürlü Eğitim Tutumları: Bir Güvenirlik ve Geçerlik alışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37(37), 229-242.